

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, Верховна Рада України

№ 0514/01 « 14 » травня 2014р.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ (01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14)

Суб'єкта права на конституційне подання
76 народних депутатів України

Уповноважений за дорученням:
Народний депутат України:

ШПЕНОВ Дмитро Юрійович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»

Відповідно до статей 147, 150 Конституції України, пункту 1 статті 13, статей 39, 40, 57, 71, 75 Закону України «Про Конституційний Суд України» суб'єкт права на конституційне подання – 76 народних депутата України – звертається до Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 № 1188-VII (далі - Закон) (джерело опублікування: «Голос України» від 10.04.2014 № 70-71 с. 30-31, «Офіційний вісник України» від 22.04.2014 р., № 31).

Вважаємо, що вище зазначений Закон не відповідає Конституції України, виходячи з такого.

Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» передбачає створення Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі - Комісія), у складі 15 членів. ~~Пленум Верховного~~

Суду України, Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики та Верховна Рада України сформує Тимчасову спеціальну комісію, обравши та призначивши по п'ять членів. Тимчасова спеціальна комісія буде діяти при Вищій раді юстиції, але не буде підзвітна чи підконтрольна їй (статті 2, 4 Закону). Хоча технічне, інформаційне та організаційне забезпечення роботи Тимчасової спеціальної комісії покладається на апарат Вищої ради юстиції (пункт 8 Прикінцевих та Перехідних положень Закону). Передбачений законом порядок створення та функціонування Комісії не узгоджується з положеннями статей 6, 19, 85 та 131 Конституції України.

По-перше, фактично створюється надзвичайний орган, який нікому не підпорядковується та перебирає на себе повноваження Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Це суперечить статтям 6, 19 Конституції України, де закріплено, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до Конституції України та законів України лише Вища рада юстиції та Вища кваліфікаційна комісія суддів України наділені повноваженнями здійснювати дисциплінарне провадження стосовно суддів, в тому числі розглядати питання про порушення суддею присяги. Стаття 131 Конституції не передбачає створення при Вищій раді юстиції будь-яких органів (у тому числі тимчасових спеціальних комісій).

Крім того Комісія має бути створена при Вищій раді юстиції, але не буде підзвітною та не підконтрольною їй. Закон передбачає, що Комісія за результатами перевірки приймає висновок, який є обов'язковим для розгляду Вищою радою юстиції (частина 2 статті 7 Закону). Однак, оскільки Конституція України не передбачає такого органу, як Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, то у разі його створення з'явиться додаткова ланка, діяльність якої впливатиме на реалізацію конституційних повноважень Вищої ради юстиції. Відповідно Комісія перебере на себе частину чи всі повноваження Вищої ради юстиції, що є порушенням статті 131 Конституції, оскільки Конституція не передбачає делегування повноважень Вищої ради юстиції.

Законом передбачено, що Комісія здійснює свою діяльність на основі Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та Регламенту Комісії, який буде затверджений на першому засіданні. Закон не визначає чітких повноважень Комісії. В цьому випадку існує порушення статей 6, 19 та 131 Конституції України. Оскільки усі органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі,

в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Якщо ж у Регламенті Комісії буде визначено коло її повноважень, то це також буде суперечити статтям 6, 19 Конституції, оскільки орган, в даному випадку Комісія, не може самостійно визначати свої повноваження та спосіб їх виконання.

Закон також не передбачає порядок і джерела фінансування діяльності Комісії. Дане положення не тільки порушує положення частини 2 статті 19 Конституції, але й не враховує положення статті 8, а саме принципу верховенства права. Конституційний Суд України неодноразово звертав увагу на необхідність дотримання принципу верховенства права у своїх рішеннях від 22.09.2005 №5, від 29.06.2010 №17, від 11.10.2011 №10.

Зокрема, положення Закону не враховують такий невід'ємний елемент принципу верховенства права як принцип правової визначеності. Цей принцип вимагає, щоб норми були чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваними. У правовій позиції Конституційного суду (підпункт 3.1 пункту 3 мотивувальної частини рішення) у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України „Про міліцію“ від 29 червня 2010 року № 17 закріплено, що одним із елементів верховенства права є принцип правової визначеності.

Запропоновані Законом зміни не враховують і правової позиції Конституційного Суду України щодо визначеності, ясності і недвозначності правової норми (підпункт 5.4 пункту 5 мотивувальної частини рішення від 22.09.2005 №5-рп/2005).

Статті 8, 19 Конституції та принцип правової визначеності порушуються і положеннями Закону, згідно яких Комісія для здійснення своїх повноважень може витребувати та одержати необхідну інформацію від судових та правоохоронних органів, оскільки в Законі не визначено поняття «необхідна інформація».

Положення Закону про призначення членів Комісії порушують статті 6, 19, 85 Конституції України. Оскільки відповідно до Конституції органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Стаття 85 Конституції серед повноважень Верховної Ради України не передбачає призначення членів Тимчасових спеціальних комісій з числа громадськості. Відповідно до статті 89 Конституції Верховна Рада може створювати тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань, але ці Комісії створюються з числа депутатів. Отже прийнявши Закон Верховна Рада України шляхом прийняття окремого закону наділила себе повноваженнями, що не

віднесені до її відання Конституцією України. Тим самим Верховна Рада вийшла за межі своїх повноважень, передбачених Конституцією. Це також підтверджується позицією Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про Рахункову палату Верховної Ради України" (справа про Рахункову палату) від 23 грудня 1997 року № 7, де суд наголошував, що Конституція України має найвищу юридичну силу (частина друга статті 8 Конституції України). Верховенство конституційних норм поширюється на всі сфери державної діяльності, в тому числі і на законотворчий процес. Верховна Рада України, приймаючи закони, не має права допускати невідповідностей щодо будь-яких положень, прямо закріплених в Конституції України (абзац 4 пункту 1 мотивувальної частини рішення), перерозподіл конституційної компетенції шляхом прийняття закону є можливим тільки шляхом внесення змін до Конституції України (абзац 22 пункту 3 мотивувальної частини рішення).

Положення Закону, яке передбачає право Комісії ознайомлюватися з судовими справами, розгляд яких не закінчено, суперечить статті 126 Конституції України, а також статтям 6 і 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», які забороняють вплив на суддів у будь-який спосіб, та не відповідає вимогам статті 32 Конституції України, законів України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації» в частині забезпечення правового режиму захисту конфіденційної інформації. Стаття 22 Конституції України забороняє при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів звужувати зміст та обсяг існуючих прав і свобод. Крім того, вичерпний перелік осіб, які мають право на ознайомлення з інформацією щодо триваючого судового провадження (йдеться в тому числі про отримання письмових документів), передбачено процесуальними кодексами України.

Загальна концепція Закону про створення Комісії для перевірки суддів суперечить статті 126 Конституції України. Відповідно до правової позиції Конституційного суду України в рішенні №19 від 1 грудня 2004 року у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України "Про статус суддів" (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу, конституційним принципом організації та функціонування судів і професійної діяльності суддів. Незалежність суддів полягає передусім у їхній самостійності, непов'язаності при здійсненні правосуддя будь-якими обставинами та іншою, крім закону, волею. Гарантована Конституцією України незалежність суддів насамперед забезпечується особливим порядком їх обрання або призначення на посаду та звільнення з посади (пункт 27 частини першої статті 85, частини четверта, п'ята статті 126, частини третя, четверта статті 127, стаття 128, пункт 1 частини першої статті 131); заборонаю впливу на них у будь-який спосіб (частина друга

статті 126); підкоренням суддів при здійсненні правосуддя лише закону (частина перша статті 129); особливим порядком притягнення їх до дисциплінарної відповідальності (пункт 3 частини першої статті 131). Зазначений підхід щодо забезпечення незалежності суддів закріплено у Конвенції про захист прав людини та основних свобод (4 листопада 1950 року), ратифікованій Верховною Радою України 17 липня 1997 року, та в низці інших міжнародних документів, а саме: "Основні принципи незалежності судових органів", ухвалені резолюціями 40/32 від 29 листопада 1985 року та 40/146 від 13 грудня 1985 року Генеральної Асамблеї ООН, "Процедури ефективного здійснення Основних принципів незалежності судових органів", затверджені 24 травня 1989 року Резолюцією 1989/60 Економічної і Соціальної Ради ООН, Європейська хартія про закон "Про статус суддів" від 10 липня 1998 року, Рекомендації N (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи "Незалежність, дієвість та роль суддів" від 13 жовтня 1994 року та інших. Цей підхід також підтверджується практикою Європейського суду з прав людини.

Аналогічна правова позиція висловлена в рішенні Конституційного суду у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції про офіційне тлумачення положення частини п'ятої статті 20 Закону України "Про судоустрій України" (справа про звільнення судді з адміністративної посади) № 1 від 16 травня 2007 року (пункт 7 мотивувальної частини), згідно якого необхідно враховувати вироблені міжнародним співтовариством засади незалежності судових органів, викладені, зокрема, в рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи від 13 жовтня 1994 року № (94)12 "Незалежність, дієвість та роль суддів", де вказується, що орган, який уповноважений приймати рішення щодо кар'єри суддів, повинен бути незалежним від уряду та адміністративних органів; у Європейській хартії про закон "Про статус суддів" від 10 липня 1998 року, в якій передбачається, що рішення про службове підвищення судді вносяться органом, незалежним від виконавчої та законодавчої влади; в "Основних принципах незалежності судових органів", схвалених резолюціями № 40/32 від 29 листопада 1985 року та № 40/146 від 13 грудня 1985 року Генеральної Асамблеї ООН, в яких зазначається, що усунення від посади чи звільнення судді мають бути предметом незалежної перевірки.

Отже, створення не передбаченого Конституцією органу з широкими повноваженнями, який нікому не підпорядковується, формується в тому числі виконавчою владою, який буде здійснювати перевірку діяльності суддів, суперечить не тільки статті 126 Конституції України, але й міжнародному принципу незалежності суддів.

Пунктом 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» передбачено, що з дня набрання чинності цим Законом повноваження членів Вищої ради юстиції, крім тих, які перебувають у цьому органі за посадою, та Вищої

кваліфікаційної комісії суддів України припиняються. Вища рада юстиції та Вища кваліфікаційна комісія суддів України формуються відповідно до закону з урахуванням вимог, встановлених пунктом 4 цього розділу, у частині призначення членів Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України.

Розглядаючи питання щодо конституційності положень абзацу тринадцятого підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», необхідно провести їх дослідження у контексті норм Закону України «Про судоустрій і статус суддів», в які внесено зміни.

Відповідно до статті 93¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції від 27 березня 2014 року) повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припиняються у разі: 1) закінчення строку, на який його призначено; 2) подання ним заяви про припинення повноважень за власним бажанням; 3) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я; 4) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього; 5) припинення його громадянства; 6) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим; 7) його смерті.

Рішення про припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Частиною першою цієї статті був передбачений виключний перелік підстав припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Частиною другою статті 93¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначений порядок припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та суб'єкт, до дискреційних повноважень якого належить право припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Тобто, повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може припинити виключно Комісія і виключно у формі прийняття відповідного рішення.

Абзацом тринадцятим підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» частину першу статті 93¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів» доповнено пунктом 8 такого змісту:

«8) якщо законом передбачене таке припинення».

Відповідно до частин другої, третьої статті 18 Закону України «Про Вищу раду юстиції» рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції у випадках, передбачених пунктами 1-4, 6, 7, 9 частини першої цієї статті,

приймає Вища рада юстиції, а у випадках, передбачених пунктами 5 і 8 частини першої цієї статті, таке рішення приймається органом, що призначив члена Вищої ради юстиції.

Особи, які входять до Вищої ради юстиції за посадою, вибувають з її складу з дня звільнення з посади. Призначення нового члена Вищої ради юстиції замість вибулого здійснюється не пізніше двох місяців з дня прийняття рішень, передбачених частиною другою цієї статті.

З наведеного випливає, що рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції може прийняти тільки орган, що його призначив, або Вища рада юстиції.

Враховуючи виключні повноваження Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в частині припинення повноважень членів цих органів, норми пункту 3 та абзацу тринадцятого підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» є свідченням перебирання Верховною Радою України на себе повноважень цих органів.

Зазначене порушує принцип законності, що розкривається, зокрема, у частині другій статті 6 Конституції України, за якою органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України, частині другій статті 19 Конституції України, за якою органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Конституцією України встановлено, що повноваження Верховної Ради України обмежено лише тими, що віднесені до її відання Конституцією України (частина друга статті 85, пункт 4.2 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 07 квітня 2004 року № 9 у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень підпункту “а” пункту 2 статті 5, статті 8, абзаців першого, другого пункту 2 статті 23 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, указів Президента України “Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” та “Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю”(справа про Координаційний комітет).

Конституція України не наділяє Верховну Раду України повноваженнями щодо припинення повноважень членів Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Таким чином, припинення повноважень членів цих органів є не чим іншим, як розширенням через прийняття норм пункту 3 та абзацу тринадцятого підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» повноважень Верховної Ради України.

У Рішенні від 18 листопада 2004 року № 17 у справі за конституційним поданням 58 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України «Про Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань моніторингу реалізації законодавства про вибори Президента України» (справа про Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України) Конституційний Суд України наголосив на тому, що здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову означає, передусім, самостійне виконання кожним органом державної влади своїх функцій і повноважень (пункт 4 мотивувальної частини рішення №17 від 18 листопада 2004 року).

Враховуючи наведене, норми пункту 3 та абзац тринадцятий підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» суперечать частині другій статті 6, частині другій статті 19, частині другій статті 85 Конституції України.

Змінами до статті 18 Закону України «Про Вищу раду юстиції» передбачається, що повноваження члена Вищої ради юстиції припиняються у випадках, передбачених законом. Однак всі випадки припинення повноважень членами Вищої ради юстиції перелічені саме у статті 18 Закону. Саме тому має місце порушення принципу правової визначеності. Відповідно до правової позиції Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) № 5-рп від 22 вересня 2005 року (пункт 5.4 мотивувальної частини рішення) із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі.

Норма пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» також порушує принцип стабільності та безперервності процесу здійснення державної влади про який, зокрема, йдеться у Рішенні Конституційного Суду України від 29 травня 2013 року № 2-рп (у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 136, частини третьої статті 141 Конституції України, абзацу першого частини другої статті 14 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»).

Зазначений принцип закріплений Конституцією України стосовно функціонування (діяльності) державних органів:

- «повноваження народних депутатів України припиняються одночасно з припиненням повноважень Верховної Ради України» (частина перша статті 81); «повноваження Верховної Ради України припиняються у день відкриття першого засідання Верховної Ради нового скликання» (частина перша статті 90);

- «Президент України виконує свої повноваження до вступу на пост новообраного Президента України» (частина перша статті 108);

- «Кабінет Міністрів України, який склав повноваження перед новообраною Верховною Радою України або відставку якого прийнято Верховною Радою України, продовжує виконувати свої повноваження до початку роботи новосформованого Кабінету Міністрів України.» (частина четверта статті 115).

В Україні діє Вища рада юстиції (частина перша статті 131 Конституції України), Вища кваліфікаційна комісія суддів України є постійно діючим органом у системі судоустрою України (частина перша статті 90 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Припинення повноважень членів Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України паралізує роботу цих органів, в наслідок чого порушується низка принципів, закріплених Основним Законом України.

Крім того припинення повноважень членів Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а відповідно і голів цих органів, позбавляє працівників апаратів можливості реалізувати своє право на працю.

Частинами першою, другою статті 20 Закону України «Про Вищу раду юстиції» передбачено, що Голова Вищої ради юстиції здійснює керівництво роботою Вищої ради юстиції. Голова Вищої ради юстиції обирається з членів Вищої ради юстиції на три роки.

Відповідно до абзацу шостого частини першої статті 21 зазначеного Закону до повноважень Голови Вищої ради юстиції належить загальне керівництво апаратом Вищої ради юстиції.

Згідно з частиною першою статті 94 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Вища кваліфікаційна комісія суддів України обирає зі свого складу відкритим або таємним голосуванням голову Комісії.

Згідно з частиною третьою статті 98 цього Закону працівники секретаріату призначаються на посаду та звільняються з посади головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Дисциплінарні інспектори призначаються на посаду та звільняються з посади головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за пропозицією відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Таким чином, голови вказаних органів наділені повним обсягом повноважень у вирішенні кадрових питань стосовно працівників апаратів цих органів.

Тобто, до сформування нових складів вказаних органів та обрання їх голів працівникам апаратів не може бути надана відпустка, вони не можуть бути переведені на іншу посаду, звільнені з роботи за своєю ініціативою, а також обмежені в реалізації інших матеріальних та соціальних гарантій державних службовців.

Зазначене суперечить таким вимогам Конституції України.

Як зазначено в пункті 6 мотивувальної частини Рішенні Конституційного Суду України від 29 січня 2008 року № 2-рп (справа про звільнення народних депутатів України з інших посад у разі суміщення) у міжнародному праві вироблено систему прав людини як визначальних засад правового статусу фізичної особи. Наразі цю систему складають: Загальна декларація прав людини 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Енцикліка прав людини (*Pasem in terris*) 1963 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року тощо. Сукупність прав, зазначених у названих документах, дістала відображення у Конституції України 1996 року. За змістом вказаних документів природні права є винятковими, невід'ємними від людини, невідчужуваними і непорушними будь-ким, зокрема державою.

Право заробляти собі на життя є невід'ємним від права на саме життя, оскільки останнє є реальним лише тоді, коли матеріально забезпечене. Право на працю закладено у самій людській природі. Його має кожна людина, воно є невідчужуваним, тому самій особі належить виключне право розпоряджатися своїми здібностями до праці.

Відповідно до частин першої – третьої статті 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Використання примусової праці забороняється. Кожен, хто працює, має право на відпочинок.

Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час (частини перша, друга статті 45 Конституції України).

Згідно з частиною першою статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

З наведеного випливає, що пункт 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» не відповідають частинам першій – третій статті 43, частинам першій, другій статті 45, частині першій статті 64 Основного Закону України.

Відповідно до закріплених у Конституції України повноважень Вищої ради юстиції вона вносить подання про призначення суддів на посади або про звільнення їх з посад (пункт 1 частини першої статті 131).

Відповідно до пунктів 4, 5 частини першої статті 91 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Вища кваліфікаційна комісія суддів України вносить до Вищої ради юстиції рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді для подальшого внесення відповідного подання Президентові України; надає рекомендацію про обрання на посаду судді безстроково або відмовляє у наданні такої рекомендації.

Згідно з частиною першою статті 73 зазначеного Закону суддя у межах п'ятирічного строку може бути переведений на роботу на посаді судді до іншого місцевого суду за його письмовою заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування його на посаду судді відповідного суду.

Переведення судді, обраного безстроково, з одного суду до іншого суду того самого рівня і спеціалізації здійснюється Президентом України за письмовою заявою судді. До заяви додається довідка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про наявність вакантних посад у суді, до якого переводиться такий суддя.

Переведення судді, обраного безстроково, до суду іншої спеціалізації здійснюється Верховною Радою України за поданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами складення суддею кваліфікаційного іспиту відповідно до цього Закону (частини перша, третя статті 80 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Вища рада юстиції та Вища кваліфікаційна комісія суддів України - органи, що відповідають за формування суддівського корпусу. Кожен громадянин України, що відповідає встановленим законодавством вимогам до посади судді, має право на її зайняття.

Однак припинення повноважень членів зазначених органів, тобто фактично зупинення їх роботи, позбавляє громадян України можливості реалізації права на суддівську діяльність.

Враховуючи особливий порядок призначення на посаду судді, непрацездатність Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії, порушує конституційне право на працю (стаття 43 Конституції України) осіб, які претендують на зайняття посади судді.

До відання Вищої ради юстиції належить прийняття рішення стосовно порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності; здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів (пункти 2, 3 частини першої статті 131 Конституції України).

Згідно з приписами Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає заяви та повідомлення про дисциплінарну відповідальність суддів місцевих та апеляційних судів та за наявності підстав порушує дисциплінарні справи і здійснює дисциплінарне провадження; приймає рішення за результатами дисциплінарного провадження і за наявності підстав застосовує дисциплінарне стягнення до суддів місцевих та апеляційних судів (пункти 8, 9 частини першої статті 91).

Право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має кожен, кому відомі такі факти (частина друга статті 84 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

З огляду на наведене, припинення повноважень членів Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зупинило роботу цих органів в частині розгляду ними відповідних звернень.

Така ситуація, що є результатом реалізації пункту 3 розділу II «Прикінцевих та перехідних положень» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», порушує право кожного, хто має таке бажання, на звернення до цих органів, закріплене в статті 40 Основного Закону України. Згідно з цією нормою усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

За статтями 22, 64 Конституції України це право гарантується і не може бути обмежене.

Відповідно до частини п'ятої статті 55 Конституції України «кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань»

Отже пункт 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» порушує статті 22, 40, частину п'яту статті 55, статтю 64 Конституції України.

Абзац четвертий підпункту 3 пункту 5 та абзац одинадцятий підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» не відповідають Основному Закону України з таких підстав.

Розглядаючи питання щодо конституційності оспорюваних положень Закону, необхідно провести їх дослідження у контексті норм законів України, в які внесено зміни.

Статтею 7 Закону України «Про Вищу раду юстиції» (в редакції від 23 лютого 2014 року) було встановлено, що не можуть бути членами Вищої ради юстиції особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними, та особи, які мають незняту або непогашену судимість.

Частиною шостою статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначалось, що до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути призначені народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, їх заступники, члени Ради суддів України, Вищої ради юстиції, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також посадові особи, які мають дисциплінарне стягнення.

Абзацом четвертим підпункту 3 пункту 5 та абзацом одинадцятим підпункту 4 пункту 5 внесено зміни до законів України «Про Вищу раду юстиції» та «Про судоустрій і статус суддів» щодо обмеження членства у цих органах, а саме:

- стаття 7 Закону України «Про Вищу раду юстиції» викладена в новій редакції, згідно з якою обмеження щодо членства у Вищій раді юстиції розповсюджується також на осіб, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», а також осіб, які перебувають на адміністративних посадах у судах;

- частина шоста статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» викладена в новій редакції, відповідно до якої обмеження щодо членства у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України поширюється також на осіб, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

Таким чином, змінами, внесеними Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», фактично встановлюються обмеження щодо членства у Вищій раді юстиції та Вищій кваліфікаційній комісії суддів України для осіб, які були членами цих органів до набрання чинності цим Законом.

При цьому основним критерієм для такого обмеження є не підстава, за якою колишні члени цих органів припинили свої повноваження (наприклад, у зв'язку з порушенням присяги членом Вищої ради юстиції або скоєння аморального вчинку), а факт перебування цих осіб на посадах членів Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Такий підхід до встановлення обмеження членства у Вищій раді юстиції і Вищій кваліфікаційній комісії суддів України не є особливою вимогою, умовою або правилами, що стосуються підстав і умов заміщення окремих посад, в залежності від характеру професійної діяльності, а є дискримінаційним обмеженням прав осіб у здійсненні своєї професійної діяльності на посадах у вказаних органах.

Слід зауважити, що експерти Ради Європи у своїх висновках щодо законопроекту «Про відновлення довіри до судової системи України» № 4378-1 вже звертали увагу на неправильність того, що колишні члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції не мають права знову обіймати вказані посади. Це обмеження, вказано у висновку, може бути застосовано винятково до виключених членів, щодо яких було встановлено кримінальну або дисциплінарну відповідальність.

Отже, зазначене порушує норми Основного Закону України, згідно з якими громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (стаття 24).

Рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року (статтях 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 14), Протоколі № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (статті 1), ратифікованих Україною та у Загальній декларації прав людини 1948 року (статтях 1, 2, 7) (пункт 2.2 мотивувальної частини рішення у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) від 12 квітня 2012 року № 9-рп).

Відповідно до частини першої статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей, в тому числі і право бути обраним чи призначеним на посаду.

Положення Закону про заборону бути призначеними до Вищої ради юстиції її колишнім членам, колишнім членам Вищої кваліфікаційної комісії суддів суперечать положенням статті 22 Конституції України, згідно яких при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

За таких обставин положення абзацу четвертого підпункту 3 пункту 5 та абзацу одинадцятого підпункту 4 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» суперечать статті 22 та 24, частині другій статті 38, частині першій статті 64 Конституції України.

Пункт 9 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону, за яким закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечать цьому Закону, не узгоджується із частиною другою статті 8 Конституції України, відповідно до якої закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України, повинні відповідати їй, та не враховує положень частини восьмої статті 90 Регламенту Верховної Ради України, згідно з якою, якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни мають викладатися в розділі «Перехідні положення» цього законопроекту або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті. До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно змінити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття.

Також слід зазначити, що були порушення встановленої Конституцією України процедури розгляду та ухвалення закону.

До тексту законопроекту, який підготовлений до розгляду у другому читанні, всупереч вимогам частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України внесено зміни, які не були предметом розгляду під час прийняття проекту у першому читанні. Зокрема, це стосується редакції статті 5 законопроекту, змін до статті 6 проекту, змін до Кодексу адміністративного судочинства України та Кодексу України про адміністративні правопорушення, змін до статті 127 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а також змін до статей 32 і 38 Закону України «Про Вищу раду юстиції».

Відповідно до статті 130 Регламенту Верховної Ради, текст закону, прийнятий Верховною Радою, не пізніш як у десятиденний строк оформляється головним комітетом, візується головою комітету та керівником секретаріату цього комітету чи особами, які виконують їх обов'язки, керівником юридичного підрозділу та керівником підрозділу, на який в установленому порядку

покладено функцію з оформлення на підпис Голові Верховної Ради України прийнятих Верховною Радою актів, і подається на підпис Голові Верховної Ради України. Якщо текст закону завізований із зауваженнями, вони разом із текстом закону подаються Голові Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України підписує поданий на підпис закон не раніше двох і не пізніше п'яти днів з дня його подання, крім випадків, передбачених цим Регламентом. У разі виявлення порушень законодавчої процедури, наслідком чого може бути скасування результатів голосування, Голова Верховної Ради України не підписує закон без розгляду внесених пропозицій про внесення змін до тексту закону чи про скасування рішення Верховною Радою.

Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» було прийнято Верховною Радою 8 квітня 2014 року. На наступний день після прийняття закону Верховною Радою, 9 квітня 2014 року, було зареєстровано проект постанови про скасування рішення Верховної Ради України від 08.04.2014 про прийняття у другому читанні та в цілому як закону проекту Закону про відновлення довіри до судової системи України. Проект постанови про скасування Закону обґрунтовувався не персональним голосуванням, порушенням строків надання законопроектів, підготовлених до другого читання (відповідно до статті 117 Регламенту законопроект, підготовлений до другого чи повторного другого читання, висновок головного комітету та інші супровідні документи до нього надаються народним депутатам не пізніш як за десять днів до дня розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради). 10 квітня Закон було підписано Головою Верховної Ради та Президентом. Відповідно до Регламенту (частина 2 статті 130), якщо закон прийнятий 8 квітня, то підписаний Головою Верховної Ради він може бути не раніше ніж 11 квітня 2014 року.

Крім того було порушено статтю 123 Регламенту Верховної Ради про процедуру прийняття рішення за результатами розгляду законопроекту в другому читанні.

Отже, при прийнятті Закону було порушено статті 84, 79 Конституції України. Відповідно до статті 84 Конституції України, голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто. Крім того можна стверджувати, що також було порушено статтю 79 Конституції України. Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні № 17 від 17 жовтня 2002 року у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України), особиста участь у голосуванні з питань, що розглядаються Верховною Радою України, є обов'язком народного депутата України та логічно впливає з положень присяги народного депутата (абзац 8 пункту 4 мотивувальної частини рішення КСУ № 17 від 17 жовтня 2002 року). Отже, окремими народними депутатами було порушено присягу при голосуванні за Закон «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

Відповідно до рішення Конституційного Суду України №11 від 7 липня 1998 року у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення частин другої і третьої статті 84 та частин другої і четвертої статті 94 Конституції України (справа щодо порядку голосування та повторного розгляду законів Верховною Радою України) особисте голосування означає безпосереднє голосування народного депутата України на засіданнях Верховної Ради України, тобто народний депутат України не має права голосувати за інших народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України. А порушення встановленої Конституцією України процедури ухвалення законів та інших правових актів Верховною Радою України є підставою для визнання їх неконституційними відповідно до частини першої статті 152 Конституції України (частина 2 резолютивної частини рішення КСУ №11 від 7 липня 1998 року).

Також порушення процедури прийняття Закону порушує статтю 8 Конституції України, а саме принцип верховенства права.

Таким чином, Закон має бути визнаний неконституційним, оскільки не відповідає зазначеним вище положенням Конституції України.

Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина 2 статті 8 Основного Закону України).

Відповідно до статей 147, 150 Конституції України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України.

Розгляд даного питання є дуже важливим та невідкладним. На даний час діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції призупинена. В наслідок цього, по-перше, громадяни України позбавляються можливості реалізувати своє конституційне право на працю та стати суддею. По-друге, порушуються конституційне право громадян на подання скарги на дії судді. По-третє, не здійснюються дисциплінарні провадження стосовно суддів. Крім того, відповідно до Конституції лише Вища рада юстиції приймає рішення стосовно порушення судьями і прокурорами вимог щодо несумісності. Всі вище перераховані обставини порушують конституційні права громадян та спричиняють нестабільність в державі.

Розгляд даного конституційного подання є невідкладним також тому, що Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів вже формується. 25 квітня Пленуму Верховного Суду України обрав п'ятьох членів Тимчасової спеціальної комісії. Для остаточного формування необхідно призначення ще чотирьох членів. Конституційність діяльності Тимчасової спеціальної комісії необхідно визначити до початку її роботи. В іншому випадку, якщо виявиться, що діяльність такої Комісії була неконституційною, постане питання про легітимність висновків такої Комісії, про неправомірне поширення

конфіденційної інформації, оскільки Комісія має повноваження розглядати судові справи як закінчені, так і такі, які знаходяться у провадженні. Крім цього Тимчасова комісія прийматиме рішення, які впливатимуть безпосередньо на подальшу кар'єру судді (звільнення) та можуть мати незворотні наслідки. Також буде нанесено збитки державному бюджету, оскільки на функціонування Комісії має виділятися грошове забезпечення.

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 13, 39, 40, 57, 71 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

визнати конституційне подання невідкладним;

визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 № 1188-VII.

ДОДАТКИ:

1. Конституція України;
2. Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 № 1188-VII;
3. Проект закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» № 4378-1 (доопрацьований) від 25.03.2014р.;
4. Закон України «Про Конституційний Суд України»;
5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів»;
6. Закон України «Про Вищу раду юстиції»;
7. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України»;
8. Закон України «Про інформацію»;
9. Закон України «Про доступ до публічної інформації»;
10. Конвенція про захист прав людини та основних свобод (4 листопада 1950 року), ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 року;
11. Протокол № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року;
12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року;
13. Загальна декларація прав людини 1948 року (статтях 1, 2, 7);
14. «Основні принципи незалежності судових органів», ухвалені резолюціями 40/32 від 29 листопада 1985 року та 40/146 від 13 грудня 1985 року Генеральної Асамблеї ООН;
15. «Процедури ефективного здійснення Основних принципів незалежності судових органів», затверджені 24 травня 1989 року Резолюцією 1989/60 Економічної і Соціальної Ради ООН;
16. Європейська хартія «Про статус суддів» від 10 липня 1998 року;

17. Рекомендації N (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи «Незалежність, дієвість та роль суддів» від 13 жовтня 1994 року;
18. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України „Про міліцію“ від 29 червня 2010 року № 17;
19. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України „Про міліцію“ (справа про строки адміністративного затримання) від 11.10.2011 №10;
20. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про Рахункову палату Верховної Ради України" (справа про Рахункову палату) від 23 грудня 1997 року № 7;
21. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України "Про статус суддів" (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу, конституційним принципом організації та функціонування судів і професійної діяльності суддів від 1 грудня 2004 року №19;
22. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції про офіційне тлумачення положення частини п'ятої статті 20 Закону України «Про судоустрій України» (справа про звільнення судді з адміністративної посади) від 16 травня 2007 року № 1;
23. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень підпункту “а” пункту 2 статті 5, статті 8, абзаців першого, другого пункту 2 статті 23 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, указів Президента України “Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” та “Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” (справа про Координаційний комітет) від 07 квітня 2004 року № 9;
24. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 58 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради

- України “Про Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань моніторингу реалізації законодавства про вибори Президента України” (справа про Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України) від 18 листопада 2004 року № 17;
25. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X “Перехідні положення” Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 року № 5;
26. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 136, частини третьої статті 141 Конституції України, абзацу першого частини другої статті 14 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 29 травня 2013 року № 2;
27. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності“ та конституційним поданням 89 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень пункту 2 частини другої статті 90 Конституції України, статті 5 Закону України „Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності“ (справа про звільнення народних депутатів України з інших посад у разі суміщення) від 29 січня 2008 року № 2;
28. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) від 12 квітня 2012 року № 9;
29. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) від 17 жовтня 2002 року № 17;
30. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення частин другої і третьої статті 84 та частин другої і четвертої статті 94 Конституції України (справа щодо порядку голосування та повторного розгляду законів Верховною Радою України) від 7 липня 1998 року №11;
31. Висновок експертів Ради Європи щодо законопроекту «Про відновлення довіри до судової системи України» № 4378-1.

Київ, 14 травня 2014 року.
 Народні депутати України:

Прізвище, ім'я, по-батькові	№ посвідчення	підпис
1 Шенюв Д.Ю	262	
2 Козубов Г.О	18	
3 Шенюв Г.О	МВ 2	
4 Старасків О.О.	229	
5 Козубов Г.О	335	
6 Добчук Д.М.	401	
7 Шенюв Г.О	254	
8 Шенюв Г.О	181	
9 Шенюв Г.О	251	
10 Шенюв Г.О	266	
11 Омельченко Д.С.	274	
12 Шенюв Г.О	397	
13 Шенюв Г.О	250	
14 Карпенко С.Т.	301	
15 Шенюв Г.О	259	
16 Шенюв Г.О	357	
17 Шенюв Г.О	261	
18 Шенюв Г.О	282	
19 Шенюв Г.О	58	
20 Шенюв Г.О	267	
21 Езоров О.М	42	
22 Карпенко С.Т.	№ 4	
23 Саймоненко Ю.В.	264	
24 Шенюв Г.О	305	
25 Шенюв Г.О	020	
26 Шенюв Г.О	421	
27 Воронаев Ю.М.	024	

27/06/2014 м. Київ/Шенюв Г.О

28	Береснев Ю. Ч	№ 273	
29	Моргунов Е. В	№ 283	
30	Овчинин В. М.	№ 015	
31	Горохов С. О.	№ 329	
32	Степанов Н. В.	269	
33	Давыдов К. Ю.	№ 256	
34	Кисел Д. И.	№ 305	
35	Кобольков Ю. В.	257	
36	Захарович В. В.	252	
37	Курочкин А. П.	303	
38	Романов Е. В.	308	
39	Дележенко А. П.	396	
40	Кавычев С. В.	300	
41	Суджа О. Т.	307.	
42	Соловьев М. П.	263	
-	~~_____~~		
43	Чуб В. Е.	334	
44	Дураков П. П.	381	
45	Иванович В. Ю.	333.	
46	Домеников О. В.	89	
47	Дачинюк А. М.	013	
48	Корнев А. Л.	068	
49	Поломарев А. В.	286	
50	Евдокимов О. С.	004	
51	Иванов А. К.	1285	
52	Козуб О. А.	451	
53	Степанов В. М.	27	

список имен и фамилий писателей

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, Верховна Рада України

№ 0539/02 «29» травня 2014р.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ
(01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14)

Суб'єкта права на конституційне подання
76 народних депутатів України

Уповноважений за дорученням:
народний депутат України
ШПЕНОВ Дмитро Юрійович

ДОПОВНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ **щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про** **відновлення довіри до судової влади в Україні»**

Відповідно до статей 147, 150 Конституції України, пункту 1 статті 13, статей 39, 40, 57, 71, 75 Закону України «Про Конституційний Суд України» суб'єкт права на конституційне подання – 76 народних депутата України – 19 травня 2014 року звернувся до Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 № 1188-VII (далі - Закон) (джерело опублікування: «Голос України» від 10.04.2014 № 70-71 с. 30-31, «Офіційний вісник України» від 22.04.2014 р., № 31).

Прошу Конституційний Суд України, окрім тих аргументів, що викладені у конституційному поданні, також врахувати наступні правові обґрунтування тверджень щодо неконституційності вказаного Закону.

1. Пунктом 2 частини 1 статті 3 Закону № 1188-VII передбачено, що суддя суду загальної юрисдикції підлягає перевірці у разі прийняття ним одноособово або у колегії суддів рішень про обрання запобіжних заходів у вигляді тримання

під вартою, залишення їх без змін, продовження строку тримання під вартою, обвинувальних вироків, рішень судів апеляційної та касаційної інстанцій про перегляд обвинувальних вироків, наслідком якого не було їх скасування, щодо осіб, які визнані політичними в'язнями, за дії пов'язані з їх політичною та громадською діяльністю.

Однак в Україні нині не існує правових актів щодо визнання тих чи інших засуджених «політичними в'язнями». Що ж стосується відповідних рішень органів Європейського Союзу, то ці рішення не є правовими актами, й до того ж їх формулювання щодо визнання певних справ, які розглядались судами України, політично мотивованими, а засуджених по цих справах осіб – політичними в'язнями також не є чіткими й однозначними і можуть бути витлумачені по-різному.

Вказане положення створює правову невизначеність та порушує принцип верховенства права, закріплений частиною першою статті 8 Конституції України.

Крім цього, у пункті 3 частини 1 статті 3 Закону № 1188-VII передбачено, що суддя підлягає перевірці у разі прийняття ним одноособово або у колегії суддів рішення «про обрання запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, залишення їх без змін, продовження строку тримання під вартою, обвинувальних вироків щодо осіб, які були учасниками масових акцій протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності цим Законом, у зв'язку з їх участю у таких акціях». Однак слід зважати на те, що певні дії, вчинені під час акцій протесту, з точки зору кримінального закону (у тому числі й нині чинного) могли цілком обґрунтовано кваліфікуватись за статтею 294 (масові заворушення) та низкою інших статей Кримінального кодексу України. Лише згодом парламент прийняв рішення про звільнення учасників акцій протесту від кримінальної відповідальності. Тому судді, які розглядали справи щодо цих осіб, не знали й не могли знати про те, що в майбутньому буде прийнято таке законодавче рішення.

Вказане положення не узгоджується із статтею 58 Конституції України, відповідно до частини 2 якої ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення. Така неузгодженість із приписами статті 58 Конституції України стосується й інших пунктів частини 1 статті 3 Закону № 1188-VII.

Крім того вищенаведені положення Закону № 1188-VII також порушують статтю 126 Конституції України, яка гарантує незалежність та недоторканність суддів.

2. Статтею 4 Закону № 1188-VII передбачено, що Комісія складається із 15 членів. При цьому лише Пленум Верховного Суду України призначає до неї 5 членів, які повинні бути судьями у відставці. Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики, а також Верховна Рада України призначатимуть до Тимчасової комісії по 5 членів – представників громадськості.

Разом з тим, вказане положення серед іншого не враховує міжнародні стандарти у сфері правосуддя, відповідно до яких більшість членів Комісії мали б бути судьями, обраними судьями, зокрема згадані вище Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № 94 (12) "Незалежність, дієвість та роль суддів", Європейську хартію про закон "Про статус суддів"(пункт 1.3) та не забезпечує ризиків партійного або політичного впливу на процес призначення членів, а це може вплинути на об'єктивність та безсторонність перевірки.

В пункті 49 Висновку Венеціанської Комісії CDL (2010)098 від 7 жовтня 2010 року щодо Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження" зазначено, що "склад Вищої ради юстиції, який визначено Конституцією України, залишається проблемним. Навіть після внесення змін, якими окремих суб'єктів формування Вищої ради юстиції зобов'язано призначати за своєю квотою суддів, склад Вищої ради юстиції не відповідає європейським стандартам, оскільки з 20 членів Вищої ради юстиції лише 3 є судьями, які обрані самими судьями".

Необхідно також врахувати і рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України», згідно з яким рішення про будь-які дисциплінарні стягнення щодо суддів мають здійснюватися представниками самої судової влади і базуватися на її правилах та процедурах.

3. Законом № 1188-VII внесені зміни до Законів України «Про судоустрій і статус суддів» та «Вищу раду юстиції».

Зокрема, у частині шостій статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у діючій редакції визначено, що до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть призначатися особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

Статтею 7 Закону України «Про Вищу раду юстиції» (зі змінами внесеними, у зв'язку з прийняттям Закону №1188-VII) передбачено, що не можуть бути членами Вищої ради юстиції особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», крім членів Вищої ради юстиції, які повинні увійти до нового складу Вищої ради юстиції за посадою, а також особи, які перебувають на адміністративних посадах у судах, крім членів, які входять до її складу за посадою».

Разом з тим, позбавлення особи права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю передбачене санкціями Кримінального кодексу України як покарання за вчинення ряду кримінальних правопорушень. А тому, вказані положення суперечать статтям 22, 24, 43, 58 та 64 Основного Закону України.

4. Законом №1188-VII змінено редакцію частини першої статті 6 Закону України «Про Вищу раду юстиції». Зміни полягають в тому, що на посаду члена Вищої ради юстиції може бути рекомендований громадянин України не

старший 64 років (раніше - 65 років). Вказані зміни є необґрунтованими, не враховують чинного законодавства України, яким передбачено, що суддя звільняється з посади у разі досягнення ним 65 років (стаття 126 Конституції України), а на державній службі особа може перебувати також до 65 років (стаття 23 Закону України «Про державну службу»), у зв'язку з чим суперечать Конституції України, а саме статті 22 (яка містить заборону щодо звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів) та статті 24 (відповідно до якої не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками).

5. Законом №1188-VII внесено зміни до статті 19 Закону «Про Вищу раду юстиції», відповідно до яких при Вищій раді юстиції можуть створюватись тимчасові колегіальні органи (комісії), компетенція, склад і порядок діяльності яких визначається законами.

Дані положення порушують визначений ст.8 Конституцію України принцип верховенства права, одним із елементів якого є принцип правової визначеності, який вимагає, щоб юридичні норми були чіткими та точними, спрямованими на забезпечення передбачуваності ситуацій та правовідносин (рішення Конституційного Суду України від 22.09.2005 №5-рп/2005).

Та суперечать статті 131 Конституції, яка не передбачає створення при Вищій раді юстиції будь-яких органів (у тому числі тимчасових спеціальних комісій).

6. Пунктом 4 Розділу II Закону №1188-VII передбачено, що з дня набрання чинності цим Законом припиняються повноваження обраних делегатів на з'їзд суддів та конференції суддів обраних за правилами, що діяли до набрання чинності цим Законом.

Делегати на з'їзд суддів України, що призначає членів Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та суддів Конституційного суду України, обираються згідно правил, встановлених статтею 125 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» зі змінами, внесеними цим Законом.

Вказане положення не узгоджується із статтею 58 Конституції України за якою закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотньої дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують чи скасовують відповідальність особи.

Та суперечить положенням статті 22 Конституції України, згідно якого при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

7. Юридично некоректно викладено пункт 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону №1188-VII, який передбачає, що з моменту набрання чинності Законом вважаються такими, що звільнені з адміністративних посад голови судів, їх заступники. Водночас, слід зазначити,

що за своєю правовою природою закон є нормативно-правовим актом, який встановлює загальнообов'язкові правила поведінки суб'єктів суспільних відносин, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування. Разом з тим, підставою припинення повноважень конкретних суддів на адміністративній посаді має бути не нормативний акт, а відповідний акт індивідуальної дії, прийнятий у порядку, визначеному законом. Таким чином, рішення Верховної Ради України про такі звільнення мають носити індивідуальний характер. Вказане стосується і пункту 3 цього розділу II Закону.

8. Варто зазначити, що аналіз структури та змісту Закону вказує на те, що визнання неконституційними окремих його положень, а не всього Закону № 1188-VII призведе до виникнення суперечностей та прогалин, які виключають можливість застосування його норм.

Враховуючи викладене, у зв'язку з порушенням принципу верховенства Конституції положеннями Закону № 1188-VII та виходячи з основного завдання Конституційного Суду – гарантувати верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України (стаття 2 Закону України «Про Конституційний Суд України»), прошу Конституційний Суд України під час вирішення питання про відкриття провадження за вищевказаним конституційним поданням врахувати обґрунтування тверджень щодо неконституційності Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», прийнятого 8 квітня 2014 року № 1188-VII, викладені у вказаному доповненні до нього.

ДОДАТКИ:

1. Кримінальний кодекс України (витяг);
2. Висновок Венеціанської Комісії CDL (2010)098 від 7 жовтня 2010 року щодо Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження";
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України».

народний депутат України

Д.Ю. Шпенюв